

Archeologisch Adviesbureau

datum: 28 november 2016
ons kenmerk: 25424HINO 122677.docx
behandeld door: L.J. Keunen
uw brief van: 22 september 2016
uw referentie: Hilvarenbeek-Noord (oostzijde)
bijlage(n): Adviesdocument
betreft: Cultuurhistorische inventarisatie, analyse en
waardestelling Hilvarenbeek-Noord,
Tilburgseweg 16a, Hilvarenbeek.

De heer J. van Dal

Tilburgseweg 16
5081 XJ Hilvarenbeek

Geachte heer Van Dal,

Hierbij hebben wij het genoegen u een digitaal exemplaar aan te bieden van de herziene eindversie van de cultuurhistorische inventarisatie, analyse en waardestelling Hilvarenbeek-Noord, Tilburgseweg 16a, Hilvarenbeek.

Wij beschouwen het onderzoek hiermee als afgerond. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

drs. H.F.A. Haarhuis,
Hoofd regionale vestiging RAAP Oost-Nederland

Bijlagen: adviesdocument

RAAP Hoofdkantoor
Leeuwendalseweg 5b
1382 LV Weesp
Postbus 5069
1380 GB Weesp
www.raap.nl
T 0294 491 500
F 0294 491 519
E raap@raap.nl
KvK 34137810
ING 4895648
ABN AMRO 540269581

RAAP Noord-Nederland
De Kiel 11
9206 BG Drachten
T 0512 589 140
F 0512 539 860
E raapnnl@raap.nl

RAAP Oost-Nederland
Postbus 222
7200 AE Zutphen
T 0575 56 78 76
F 0575 56 70 85
E raaponl@raap.nl

RAAP Zuid-Nederland
De S. Lohmanstraat 11
6004 AM Weert
T 0495 51 35 55
F 0495 51 35 40
E raapznl@raap.nl

RAAP West-Nederland
Postbus 4025
2301 RA Leiden
T 071 576 81 18
F 071 531 82 69
E raapwnl@raap.nl

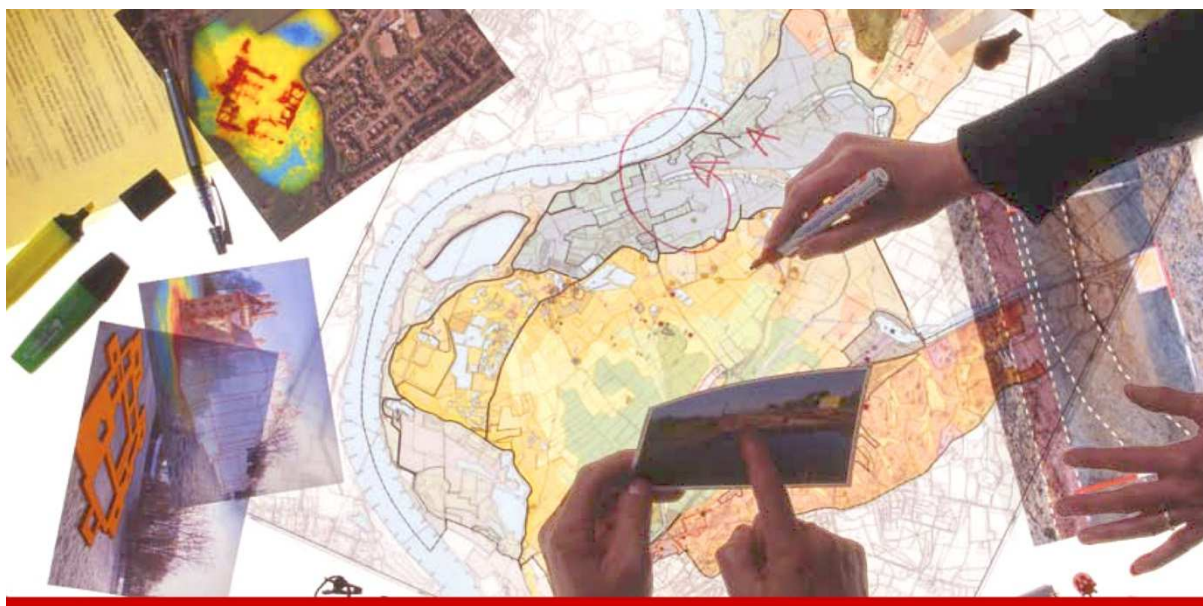
Adviesdocument 850

Project: Cultuurhistorische inventarisatie, analyse en waardestelling
Hilvarenbeek-Noord (oostzijde) (herziene eindversie).

Projectcode: 25424HINO

Opdrachtgever: De heer J. van Dal

Datum: 28 november 2016

CULTUURHISTORISCHE INVENTARISATIE, ANALYSE EN WAARDESTELLING

Inleiding

Opdrachtgever is voornemens nieuwbouw te ontwikkelen in het plangebied nabij het adres Tilburgseweg 16a te Hilvarenbeek. Teneinde geen cultuurhistorische waarden te schaden is ons verzocht een cultuurhistorische inventarisatie, analyse en waardestelling uit te voeren. Voorliggend adviesdocument is het resultaat van deze studie. Deze studie is in de eerste plaats gericht op het historisch cultuurlandschap vanwege de provinciaal belang dat hier aan gebieden is gehecht. Historische bouwkunst speelt in de analyse een ondergeschikte rol.

Achtereenvolgens geven we een overzicht van de historische ontwikkeling voor zover herleidbaar binnen de beperkte opzet van deze analyse. Vervolgens geven we een beeld van nog aanwezige cultuurhistorische relictten, waarna we voor het gebied als geheel een waardestelling zullen uitvoeren. We besluiten dit document met adviezen.

In figuur 1 is weergegeven op welk onderzoeksgebied we ons voor dit onderzoek richten, om daarmee het plangebied in voldoende context te plaatsen.

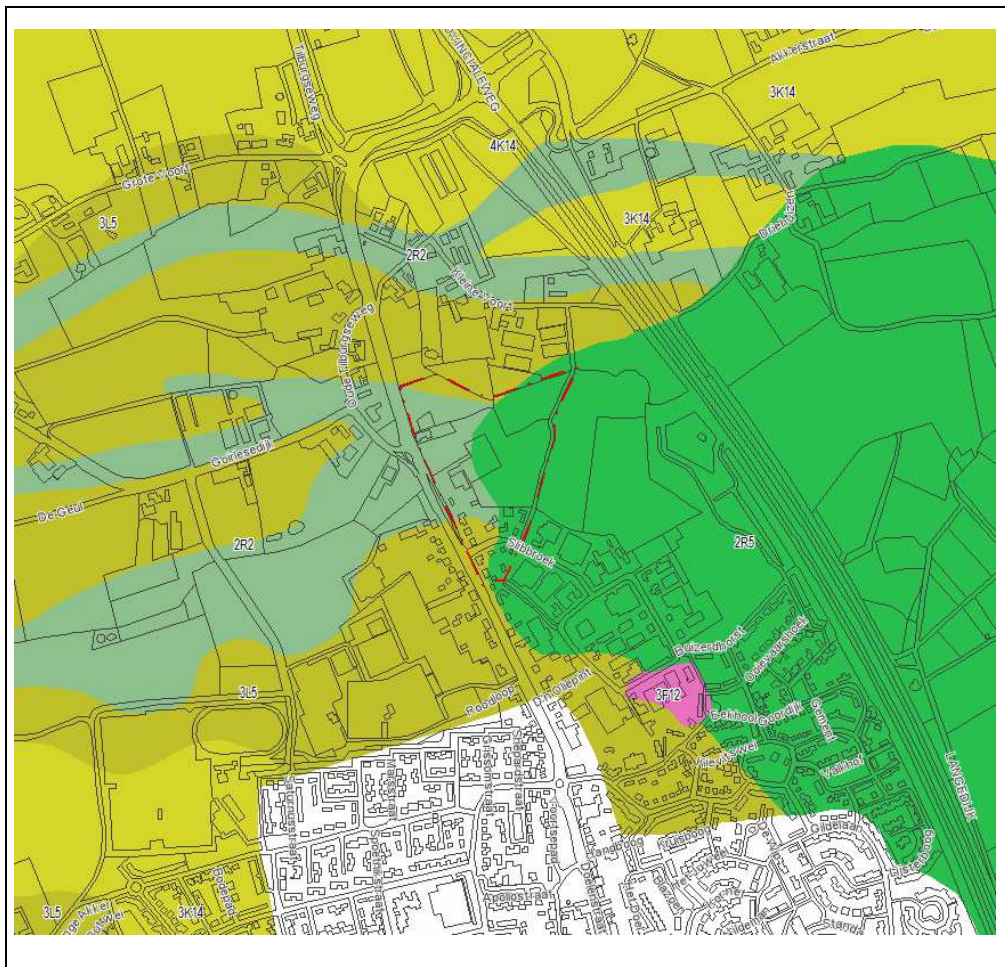
Figuur 1. Onderzoeksgebied van ons onderzoek.

Historische ontwikkeling van het plangebied

Algemeen

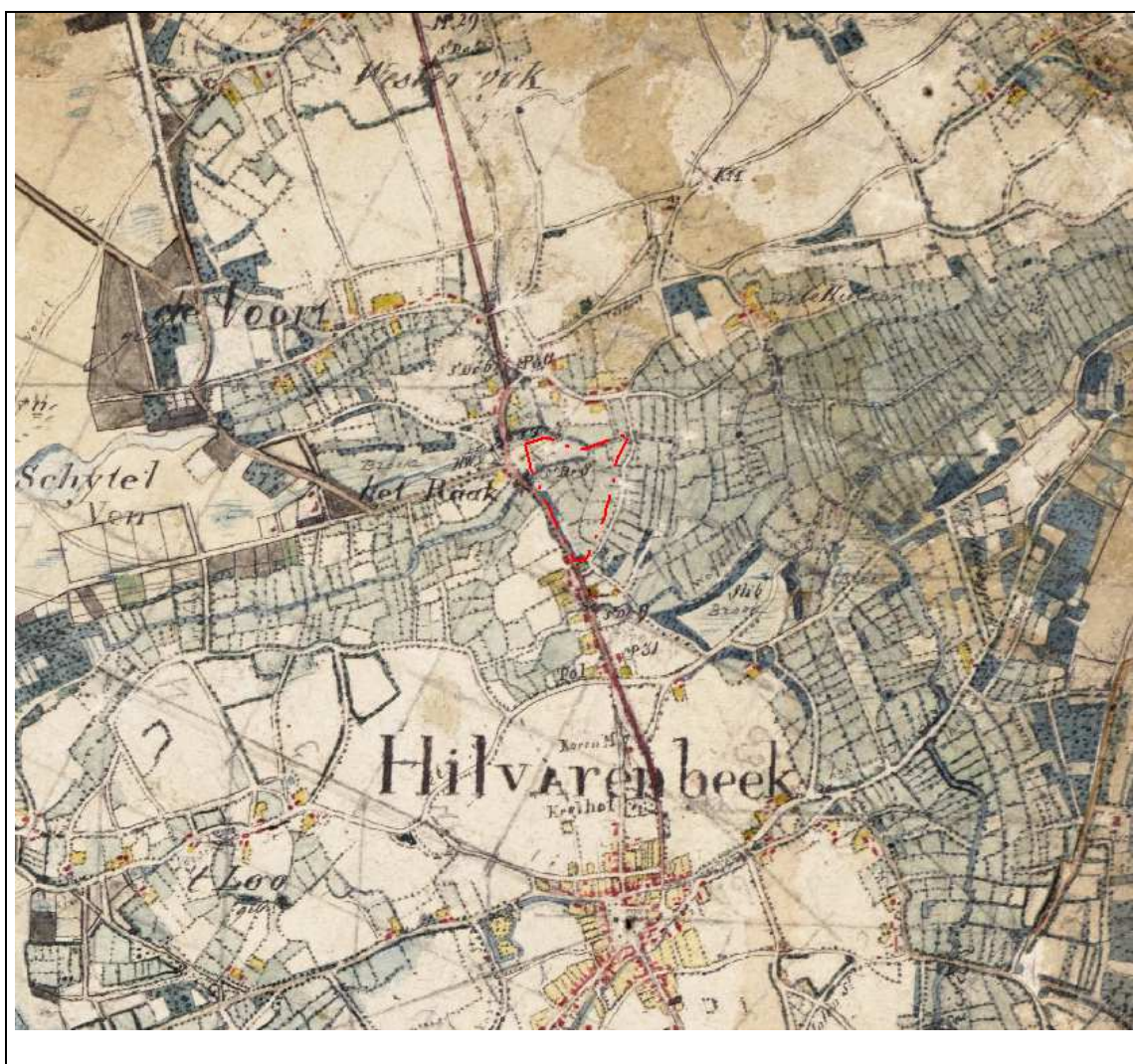
Het plangebied ligt aan de noordrand van de bebouwde kom van Hilvarenbeek, relatief laaggelegen in het landschap. Vanuit het zuiden loopt hier vlak langs de bebouwde kom van Hilvarenbeek een beekdal, waarin het Spruitenstroompje ligt. Verder naar het noordoosten komt dit beekdal uit op het grotere beekdal van de Reusel.

Het beekdal van het Spruitenstroompje wordt gevoed door tal van laagten, van waaruit het water richting het Spruitenstroompje afstroomt. In deze laagten heeft de mens in het verleden, soms vermoedelijk al in de Late Middeleeuwen, afwateringen – hier loop genoemd – aangelegd, om de drassige dalen te ontwateren en agrarisch te kunnen gebruiken. De Roodloop, die net noordelijk van het plangebied de Tilburgseweg kruist en verder oostelijk in het Spruitenstroompje uitmondt, is zo'n door mensenhanden aangelegde afwatering.

Figuur 2. Geomorfologisch kaartbeeld (1:50.000) van Hilvarenbeek-Noord. In geel- en bruintinten herkennen we het dekzandlandschap, doorsneden door dalvormige laagtes (links) die op een groot beekdal (rechts) uitmondten. Op de plek waar de uitmonding ligt, bevindt zich het plangebied.

Ondanks deze in de loop van de geschiedenis steeds verder verbeterde waterbeheersing bleven dergelijke lage delen in het dekzandlandschap een nat karakter houden. Waar kleine dalen soms nog werden opgevolgd om in de loop van de Late Middeleeuwen (1200-1500) het aaneengesloten akkercomplex te kunnen uitbreiden, bleven de grotere dalen, verder van de dorpskom gelegen, hun versnipperde karakter houden.

Figuur 3. Het historisch cultuurlandschap van Hilvarenbeek-Noord volgens de TMK uit omstreeks 1850. We herkennen het brede afbuigende beekdal (rechts) in groen, het akkercomplex met het dorp in wit (onder) en het toevoerende dal van de Roodloop van linksmidden richting het beekdal. Het beekdal en de toevoerende dalen werden gekenmerkt door de afwezigheid van bebouwing en de aanwezigheid van onregelmatig gevormde percelen grasland, omgeven door met elzensingels.

Op de Topografisch-Militaire Kaart uit omstreeks 1850 herkennen we dit beeld goed. De omgeving van het plangebied bestond uit een zeer kleinschalig en onregelmatig verdeeld landschap van graslandpercelen, door elzensingels van elkaar gescheiden. Naar het oosten, richting het veel bredere dal van het Spruitenstroompje, bestond dit beeld ook, maar was de omvang van het gebied veel groter dan bijvoorbeeld westelijk van de Tilburgseweg.

Waar beken of afwateringen lagen, was een passagemogelijkheid vaste prik. Vanouds gebeurde dit door voordren, een ondiepe plek in een waterloop waar men door flauwe oevers te voet of zelfs met karren doorheen kon rijden. Gaandeweg werden dergelijke voordren vervangen door bruggen en vonders (eenvoudige bruggetjes), maar soms bleven dergelijke belangrijke oversteekplaatsen als naam bestaan: de Grote Voort en Kleine Voort. Ten oosten van het plangebied loopt nog altijd een pad dat voortkomt uit een oude route tussen Sluibrak en de Kleine Voort.

Figuur 4. De grote voorde (dubbel, in rood) en kleine voorde (enkel, in oranje), op de TMK 1850.

Met name vanaf de 18e eeuw werden grote wegen tussen dorpskernen verbeterd en rechtgetrokken. Vaak werd daarvoor een bestaand tracé gekozen, maar niet zelden werden ook stukken afgesneden en nieuwe tracés geprojecteerd. De (Oude) Tilburgseweg is hiervan een voorbeeld. De bocht in de weg, het gedeelte dat nu als Oude Tilburgseweg bekend staat, doet vermoeden dat hier gebruik is gemaakt

van een reeds bestaand, ouder tracé.¹ Op basis van het kadastraal minuutplan, waarvoor vóór 1832 is gekarteerd, weten we dat de Tilburgseweg als bestrate weg vermoedelijk pas na omstreeks 1835 tot stand is gekomen.

Toch bestond de Tilburgseweg grosso modo als doorgaande route al vóór de vroege 19e eeuw. Dat betekent dus dat hier vóór 1800 al twee oversteekplaatsen over de Roodloop naast elkaar gefunctioneerd moeten hebben. De toponiemen Grote Voort en Kleine Voort wijzen zeer waarschijnlijk ook op die historische situatie.

Het onderzoeksgebied

Inzoomend op het onderzoeksgebied zien we, dat dit gebied ingeklemd is in de wig die gevormd wordt door de Tilburgseweg en het hiervoor genoemde pad van Slibbroek naar Kleine Voort. Om een goed beeld te krijgen van de cultuurhistorische waarde beschouwen we de historische ontwikkeling van dit gebied door de tijd, daarbij gebruik makend van een aantal ijkjaren waarvan we de precieze situatie door overgeleverd kaartmateriaal kennen:

OMSTREEKS 1850

Rond 1850 bestond het hele gebied dat ingeklemd was door de Roodloop, de Tilburgseweg en het pad Slibbroek-Kleine Voort uit percelen grasland met elzensingels. De verkaveling was betrekkelijk regelmatig, maar een lange lijn vanuit de zuidpunt van het gebied naar de Roode Loop deelde de 'grote taartpunt' in twee 'kleinere taartpunten', die elk weer blokvormig verkaveld waren. Van bebouwing langs de Tilburgseweg of elders was nog geen sprake. De Tilburgseweg was al van een verharding voorzien, en langs de oostzijde van de weg lag een smalle houtsingel. Het genoemde pad was een zandpad.

¹ Pas op een topografische kaart uit 1951 wordt de afsnijding van deze bocht weergegeven.

Figuur 5. Het plangebied tussen Tilburgseweg (in rood), Roodloop (blauwe lijn) en oude pad (in wit), omstreeks 1850.

OMSTREEKS 1899

Aan het einde van de 19e eeuw blijkt dit beeld enigszins te zijn veranderd. Een eerste huis verrees langs de oostzijde van de Tilburgseweg (nu: Tilburgseweg 16 & 16b), en als gevolg daarvan is een deel van de percelen als akkerland in gebruik genomen. In de oostelijke van de twee kleinere taartpunten is een aantal percelen wellicht door een iets bredere houtsingel omgeven. Helemaal in het zuiden van die oostelijke taartpunt is eveneens bebouwing verzezen, feitelijk op de uiterste rand van het dekzandcomplex van Hilvarenbeek. Beide huizen vormen de facto een uitbreiding van het gehucht Slibbroek. Deze situatie was omstreeks 1919 en 1938 feitelijk nog niet gewijzigd. Zelfs het dichte patroon aan elzensingels in het qua verkaveling onveranderde beekdal was nog intact.

Figuur 6. Op dit kaartbeeld uit 1899 herkennen we de elzensingels op de rand van de percelen (zwarte stippels), de bredere groensingels (brede groene lijnen) en het nieuwe huis aan de Tilburgseweg (rode object).

OMSTREEKS 1958

Pas op de topografische kaart uit 1958 zien we in het plangebied wezenlijke veranderingen optreden, die overigens al wat eerder moeten hebben plaatsgevonden. Zo verscheen het pand Tilburgseweg 18, gebouwd in 1938, in 1958 voor het eerst op een topografische kaart.² Hetzelfde geldt voor Tilburgseweg 10, waarvan de BAG het bouwjaar 1938 aangeeft. Op het perceel grasland achter het tegenwoordige Tilburgseweg 16 & 16b verrees een aantal kleine bijgebouwen.

Een tweede belangrijke verandering in 1958 betreft het afnemen van de elzenbeplanting in het gebied. Veel singels op de grenzen van percelen kenden geen gesloten rij elzen meer, maar er ontstonden gaten in de kavelrandbeplanting. Verder nam de hoeveelheid bouwland af ten gunste van grasland, vermoedelijk door een veranderde agrarische bedrijfsvoering. De verkaveling op zichzelf was iets grootschaliger geworden, maar niet heel wezenlijk veranderd.

² Een beperkte actualisatie van reeds bestaande topografische kaarten was na de Tweede Wereldoorlog een bekend fenomeen. Om die reden is op de kaart uit 1951 alleen de afsnijding van de bocht in de Tilburgseweg aangegeven, en zijn nieuw verzeen panden toen niet aangegeven.

Figuur 7. Situatie van het plangebied en omgeving in 1958. Linksboven herkennen we de afgesneden bocht van de Tilburgseweg.

OMSTREEKS 1967

Nieuwe bebouwing was er in het plangebied niet verrezen, maar we zien wel de vrijwel volledig verdwenen elzenbeplanting en de opschaling van de verkaveling, zonder dat er direct van een ingrijpende herverkaveling sprake lijkt te zijn geweest. Zo was de gebogen lijn die in 1850 de twee taartpunten van elkaar scheidde, nog aanwezig. Interessant is dat het pad Slibbroek-Kleine Voort nu deels (half)verhard lijkt te zijn, met uitzondering van het stuk aan weerszijden van de Roodloop. Dat gedeelte, en dat zien we ook al op eerdere kaarten, had eerder het karakter van een voetpad in plaats van een zandweg gekregen. Interessant is dat op dit kaartbeeld de geplande N269 is afgebeeld, die toen nog tussen Grote Voort en Kleine Voort op de Tilburgseweg zou aansluiten en daarmee het plangebied zou doorsnijden.

Figuur 8. Door het plangebied was in 1967 nog de nieuwe weg geprojecteerd.

OMSTREEKS 1980

De situatie ten opzichte van die in 1967 was niet ingrijpend gewijzigd. Vooral in het zuidelijk deel was de verkaveling wat aangepast, waardoor geleidelijk de percellering nog meer zou gaan afwijken van de 19e-eeuwse situatie. De 'lange lijn' tussen de twee taartpunten die in 1967 nog intact was, was in het zuiden nu verdwenen. Bebouwing was er niet bijgekomen, met uitzondering van het feit dat achter het huidige Tilburgseweg 16 & 16b de vele kleine bouwwerken voor één bijgebouw plaats hadden moeten maken. Ook het nabijgelegen Slibbroek was nog een gehucht in het landelijk gebied. Wanneer we iets verder uitzoomen blijkt de aanleg van de N269 met haar huidige tracé de belangrijkste ingreep in de omgeving te zijn geweest.

Figuur 9. In het plangebied veranderde niet veel, daarbuiten wel, zoals de nieuwe weg.

OMSTREEKS 1988

In de jaren 80 komt de woningbouw aan de Tilburgseweg in en rond het plangebied verder op gang. Het eerste deel van Tilburgseweg 16a kwam in 1982 tot stand. In dit decennium was dit nog een relatief klein bouwwerk binnen een normale huiskavel, weliswaar met de rooilijn wat verder van de Tilburgseweg vandaan. Vanzelfsprekend betekende dit ook een gewijzigd grondgebruik voor de percelen langs de Tilburgseweg. Grasland kon nog uitsluitend aan het pad Slibbroek-Kleine Voort aangetroffen worden, een pad dat overigens rond 1988 weer als zandpad op de topografische kaart werd gezet.

Figuur 10. Tilburgseweg 16a is nu verrezen.

OMSTREEKS 1995

De meest ingrijpende verandering van het plangebied in meerdere eeuwen deed zich in de late jaren 80 en vroege jaren 90 voor. In 1987-1988 verrees de rij Tilburgseweg 14a, 14b en 14c, en de straat Slibbroek werd aangelegd. Het oude pad Slibbroek-Kleine Voort werd daardoor doorsneden. Slibbroek 46, 48a en 50 verrezen in 1993 aan deze nieuwe weg, binnen het plangebied. Het genoemde oude pad werd in het zuiden deels omgevormd tot een 'achterpaadje' tussen de adressen Slibbroek 41 en 43, en deels verbreed en met klinkers bestraat tussen de adressen Slibbroek 44a en 46. Ten noorden van Slibbroek 46 bleef het pad zijn oude karakter houden, alhoewel het door ontbrekend gebruik niet meer dan een regelmatig gemaaide grasstrook geworden lijkt te zijn.

Bovendien werd achter Tilburgseweg 16a een groter tuincentrum gebouwd, wat door zijn volume en positionering het agrarisch karakter van het gebied nog sterker deed veranderen. Het plangebied werd een dorpsrand, met functies en ruimtelijke vormen die daarbij passen. Alleen op het perceel tussen het tuincentrum en het pad Slibbroek-Kleine Voort bleef de agrarische functie nog bestaan. Deze situatie vormt de basis voor de toestand van vandaag.

Figuur 11. Door de nieuwbouw in en rond het plangebied is de ruimtelijke inrichting aangepast.

CONCLUSIE

De directe omgeving van het plangebied heeft zich met name vanaf de late jaren 80 in toenemende mate van agrarisch gebruikt gebied ontwikkeld richting een dorpsrand, die door de situering van het tuincentrum 'rafelig' is geworden: er is niet sprake van een stedenbouwkundig uniform afgewerkte dorpsrand, maar van een rand waar functies die typisch zijn voor een dergelijke situatie, zoals een tuincentrum, als het ware een overgang tussen stedelijk en landelijk gebied vormt.

Waardestelling

Om te komen tot een geobjectiveerd beeld in welke mate het plangebied en zijn directe omgeving van cultuurhistorische waarde zijn, zullen we hieronder op basis van een aantal criteria een waarde bepalen.

Daarbij bepalen we voor een 6-tal criteria die gebruikelijk zijn binnen de cultuurhistorische disciplines een score, die kan variëren van 1 (zeer laag) tot 5 (zeer hoog). Het gemiddelde van de scores levert de eindscore op, op basis waarvan de waarde op de schaal 'zeer laag – zeer hoog' bepaald kan worden.

Deze methode sluit aan bij andere cultuurlandschappelijke waarderingsmethoden, waarbij heel nadrukkelijk moet worden gesteld dat er geen vastgelegde, verplicht gestelde waarderingsmethode voor cultuurlandschap bestaat. De Rijksdienst schrijft hierover in zijn rapport Eenheid en verscheidenheid. Een zoektocht naar een integrale cultuurhistorische waardestelling van het materiële erfgoed (2014): *Ondanks de overeenkomsten kan niet gesproken worden van één algemeen geaccepteerde en nagevolgde methode. In de eerste plaats komt dat doordat de schaalverschillen tussen individuele landschapselementen enerzijds en hele landschappen anderzijds zo groot zijn, dat deze bijna niet binnen één methode gewaardeerd kunnen worden. Daarnaast is er – anders dan bij archeologie en gebouwd erfgoed – voor cultuurlandschap geen noodzaak voor de ontwikkeling van een standaardinventarisatie- en waarderingsmethode. Dit is het gevolg van het ontbreken van een eenduidige vraagstelling, die inherent is aan wettelijke bescherming.* Met de gehanteerde methode sluiten we evenwel nauw aan bij de criteria die de Rijksdienst van belang acht: zeldzaamheid, gaafheid, kenmerkendheid, ouderdom, diversiteit en samenhang. De eerste 4 nemen we letterlijk mee, samenhang noemen wij ensemblewaarde en diversiteit hebben we vervangen door kwetsbaarheid omdat we dat een relevanter criterium achten.

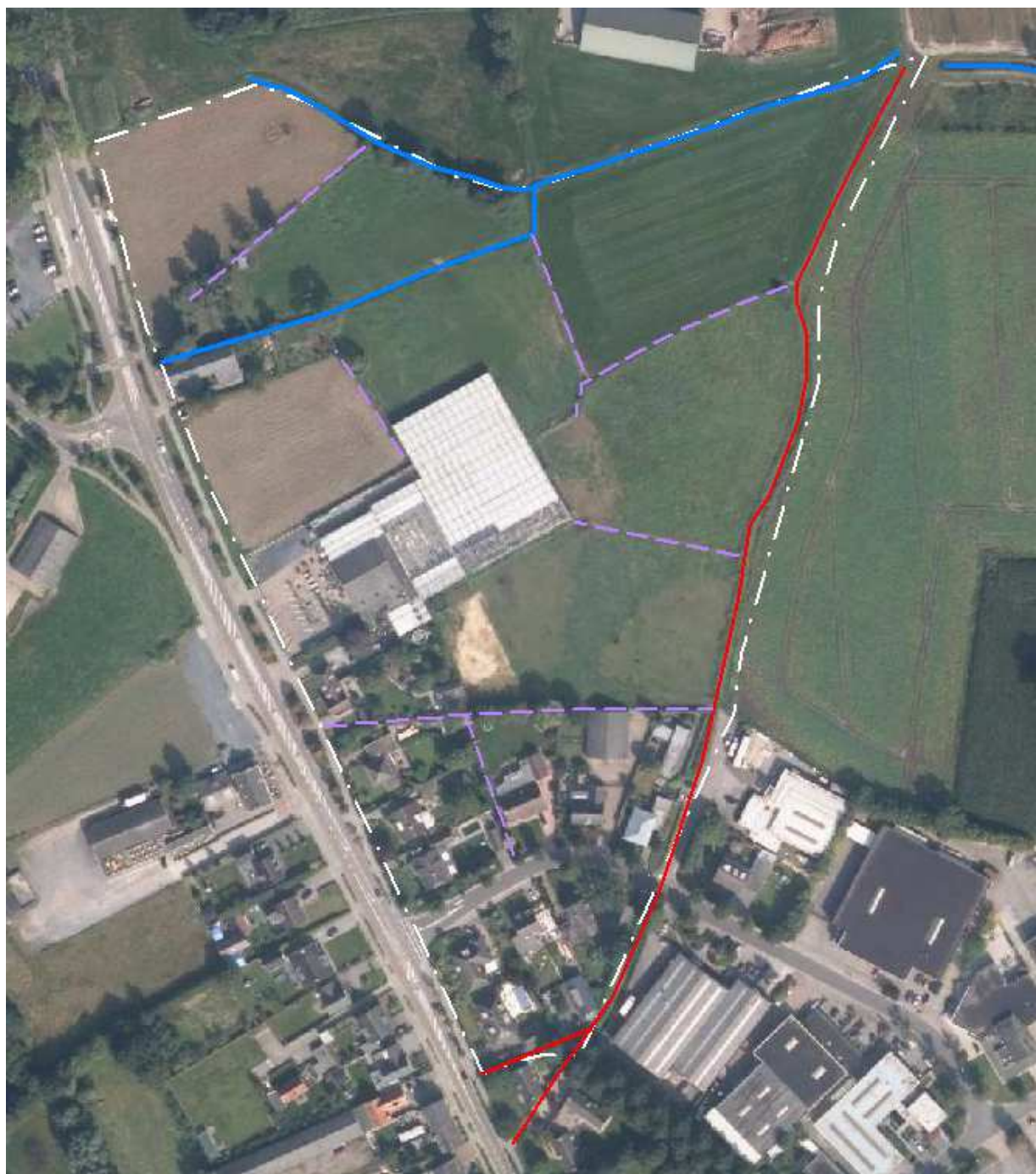
	Score	Onderbouwing
Gaafheid	3	Door de toegenomen bebouwing en daarmee gereduceerde openheid, geleidelijk verdwijnen van de vroegere verkaveling en daartoe behorende elzensingels en de veranderde omgeving van het plangebied is de algemene gaafheid als laag te bestempelen. Alleen de Tilburgseweg als tracé, het oude pad aan de oostzijde en een aantal kavelgrenzen als lijn verwijzen nog naar de vroegere situatie.
Zeldzaamheid	2	Dorpsranden in een dergelijke situatie zijn niet zeldzaam te noemen en komen algemeen voor.
Kenmerkendheid	2	De huidige situatie is niet meer kenmerkend te noemen voor het historisch beeld van een dalvormige laagte.
Ouderdom	3	De huidige toestand heeft een zeer geringe ouderdom, en is merendeels pas na 1985 tot stand gekomen. De oudere structuren zijn waarschijnlijk middeleeuws.
Ensemblewaarde	3	De ensemblewaarde van het plangebied is middelmatig. Slechts het oude zandpad en de openheid aan de noordoostzijde hebben een meerwaarde voor het landschap van de directe omgeving.
Kwetsbaarheid	3	Door de geringe cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied is de kwetsbaarheid niet hoog. Wel hoog is deze ten aanzien van het oude pad aan de oostzijde en het resterende open landschap aan de noordoostzijde.

Samenvattend komen we tot een score van 2,7, hetgeen een lage tot gemiddelde gemiddelde waarde voor het plangebied als geheel betekent. Daarbij zijn echter twee deelaspecten die wel hoger scoren, te weten het oude pad aan de oostzijde en de open landschappelijke ruimte aan de noordoostzijde,

inclusief een aantal historische kavelgrenzen die daar nog te herkennen zijn. Deze zaken zijn weliswaar in hun huidige context niet van zeer hoge cultuurhistorische waarde, maar zijn lokaal wel van wezenlijk belang voor de historische structuur van het gebied.

Conclusie

Het plangebied kent vooral door zijn autonome ontwikkeling tot dorpsrand in de huidige situatie relatief weinig cultuurhistorische kwaliteiten. De restanten van het pad Slibbroek-Kleine Voort met begeleidende sloot aan de westzijde en –wat verder naar het noorden – de Roodloop kunnen samen met de Tilburgseweg als belangrijke structuurdragers beschouwd worden. Anders dan de Tilburgseweg en het reeds verharde stuk van het oude pad heeft het resterende deel van het pad richting de Roodloop nog in zekere mate zijn historisch karakter gehouden. Een enkele kavelgrens in het gebied heeft bovendien nog een hogere ouderdom. Hier en daar staat nog een doorgeschoten els als relict van de vroegere kavelbeplanting.

Figuur 12. Waardevolle structuren in het plangebied: het oude pad van Slibbroek naar Kleine Voort, met begeleidende sloot (rood), een aantal historische kavelgrenzen (paars) en de Roodloop (blauw).

Het onderzoeks- en plangebied vallen binnen meerdere gebieden die door de provincie Noord-Brabant van provinciaal cultuurhistorisch belang worden geacht.³ Het gaat daarbij om een regio van provinciaal cultuurhistorisch belang (Kempen), een cultuurhistorisch vlak van provinciaal cultuurhistorisch belang (Beekdalen Spruitenstroompje/Roodloop), een archeologisch landschap (provinciaal cultuurhistorisch belang) en een cultuurhistorisch landschap (provinciaal cultuurhistorisch belang).

Met uitzondering van wellicht de archeologische kwaliteiten, waarbij de vraag of is die specifiek voor dit plangebied ook bestaan, scoort het gebied mijns inziens op dit moment niet hoog op de bovenstaande 'provinciale cultuurhistorische belangen', met name door het feit dat er sprake is van een dorpsrand-situatie.

Toch zal er rekening gehouden moeten worden met de waarde die de provincie aan het gebied als geheel, waar het onderzoeks- en plangebied deel van uitmaken, is toegekend. Dat heeft te maken met het feit dat de provincie bewust voor een groot geheel met ruime begrenzingen heeft gekozen, waar waardevolle, maar ook minder waardevolle deelgebieden binnen vallen. Een gedegen ruimtelijke aanpak van het gebied door amovering van het tuincentrum in combinatie met een passende afronding van de bebouwde kom, waarbij uit de opbrengsten of anderszins de landschappelijke inrichting zou kunnen worden bekostigd, levert mijns inziens een hogere cultuurhistorische kwaliteit op dan er tot nu toe bestaat. Op de volgende pagina's hebben we adviezen geformuleerd hoe één en ander te realiseren zou zijn, zonder dat dat de ontwikkelingsplannen sterk zou beïnvloeden.

³ Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant, voor meer informatie: <https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/cultuur/erfgoed-en-monumenten/cultuurhistorische-waarden-in-brabant.aspx>

Advisering

Bij bepaalde soorten erfgoed geldt 'weg is weg'. Weggegraven archeologische bodemschatten kunnen niet opnieuw 'in de bodem worden gestopt'. Voor landschap geldt echter iets anders. Gebieden met een lage tot middelmatige cultuurhistorische kwaliteit kunnen zodanig behandeld worden, dat hun ruimtelijke kwaliteit en daarmee soms ook de cultuurhistorische waarde weer stijgt. Daarom geven we toch enige adviezen over hoe met de belangrijke nog bestaande kwaliteiten van dit gebied, maar ook met het gebied als geheel, om kan worden gegaan.

Aanbevelingen voor het plangebied

- Uitvoering van de plannen is in principe mogelijk, omdat een hoogwaardiger afronding van de bebouwde kom en amovering van het tuincentrum de ruimtelijke kwaliteit én cultuurhistorische waarde van het gebied kan verhogen. Belangrijk daarbij is dat er wel een open ruimte blijft bestaan tussen het nieuwe plan en de bebouwing van Kleine Voort aan de overzijde van de Roodloop, en daarmee aan de noordzijde een groene, landschappelijke buffer rond Hilvarenbeek.
- Historie en groen kunnen in dit gebied worden gecombineerd door inspiratie te putten uit het beeld van door elzensingels omgeven percelen. Plaatselijk zouden elzen in een rij kunnen worden geplant om naar dit beeld te verwijzen (figuur 14). Aanleggen van nieuwe waterpartijen of -lopen in enigerlei vorm is voor de herkenbaarheid van het beekdal met één waterloop onwenselijk. Het idee voor de elzensingels, een belangrijke boomsoort in de geschiedenis van het gebied, kan nader geconcretiseerd worden. Voor herstel van de oude verkaveling is het bijvoorbeeld aanbevelenswaardig om vanuit de westelijke weg van het aan te leggen plantsoen een lijn naar het noordoosten door te trekken, tot aan de kavelgrens die daar nog bestaat, en deze met een elzensingel te beplanten. Daardoor ontstaat een historische verbinding tussen het bestaande plan en het oude landschap, die de kwaliteit van het geheel ten goede komt.
- Om de lintbebouwing langs de Tilburgseweg te versterken is het gewenst om het meest westelijke nog te bouwen pand, aan de Tilburgseweg, ook een volwaardige voorgevel met entree aan de Tilburgseweg te geven.

Aanbevelingen voor de omgeving

- In de huidige plannen wordt het oude pad ontzien. Vanuit cultuurhistorisch perspectief is dat een gelukkige keuze. Indien daartoe in de toekomst mogelijkheden ontstaan is het wel aanbevelenswaardig de overgang tussen de klinkerweg en het pad te verzachten. Vanwege de eigendomssituatie is het echter voor dit moment niet aannemelijk dat dit binnen de uitvoering van het plan gerealiseerd kan worden.

Figuur 13. De harde overgang tussen het beklinkerde pad en het gemaaide pad is op Google Streetview goed te herkennen. Een zachtere overgang is wenselijk.

- In algemenere zin zou het tot aanbeveling strekken ook het gedeelte van het oude pad ten zuiden van de straat Slibbroek op te waarderen om weer één heldere, uniform vormgegeven route te creëren, maar dit valt buiten de directe invloedssfeer van het plangebied.

Figuur 14. Na amovering van het tuincentrum kan een nieuwe kavelgrens (zie paarse stippellijn) het historisch patroon verder aanvullen en daarmee de cultuurhistorische kwaliteit van het gebied grenzend aan het plangebied verhogen.

